

1976 APR

BUDAPEST

394. 04

2hh

Mozaik a főváros múltjából

Vízafogás a Városligetben

A porcos vérteshalak közé tartozó vizák az édesvizekben fogható legnagyobb halak közé tartoznak. Egyes példányai 4 méter hosszúra és 300 kiló súlyúra is megnőnek. Hátuk sötét-szürke, hasuk szennyes-fehér. A Fekete-tengerben élnek, de iváskor messze felúsznak a Dunán. Régen, a Vaskapu szabályozása előtt hazánkban is sokat fogtak belőlük; ennek emlékét őrzi az újpesti Vízafogó dűlő és Vízafogó gát elnevezés.

1837. április elején négy pesti halász: Schuster Antal, Schröder Jakab, Schwarz Péter és János Kalocsa fölött három nagy vizát fogott. A legnagyobbnak a súlya — bizonyára erősen felkerékítve — állítólag 450, a legkisebbé 70 kiló volt. A halászok zsákmányukat Pestre hozták és a Városligeti tóban szabadon engedték. (Arról nem szólnak az egykorú újságcikkek, hogy hogyan szállították oda.) A nagy halakat a kíváncsi nézők 4 krajcár lefizetése után csodálhatták meg.

A halászok április 16-ára új szórakoztatást találtak ki. Tudtára adták a közönségnek, hogy délután 3, 4 és 5 órakor a tóban levő kis sziget partján a vizákat egymás után ki fogják fogni, egészen úgy, mint ahogy a Dunában szokták. Akik kíváncsiak voltak erre, azokat 6 pengőkrajcárért ladicson átszállították a szigetre, hogy közvetlen közelről lehessenek az esemény tanúi.

A vizák kifogása a közönség szeme láttára annak rendje s módja szerint történt meg. A halászok mégis csalódtak voltak: ugyanis egész nap erős keleti szél fújt, amely a rákosi homokot felkavarva, valóságos porfelhőbe borította a várost. Emiatt a vártnál kevesebb volt az érdeklődő — s kisebb a bevétel.

A grófok agancsbemutatói

A pár évvel ezelőtti vadászati világiállításával kapcsolatban érdemes visszaemlékezni a régi budapesti vadászati kiállításokra, helyesebben: agancsbemutatókra. Az elsőt 1881 októberében rendezték; bár a „rendezés” szót meg kell kérdőjelezni, mert ilyen alig volt. Csak néhányan küldték be a Vadász- és Versenyújság felhívására az abban az esztendőben elejtett szarvasok és őzek pompás fejdíszét.

A következő évben egy háromtagú bíráló bizottságot választottak, és kidolgoztak a szarvasagancsok értékelésére egy 8 különböző szempontot figyelembe vevő pontrendszert. Az elérhető legnagyobb pontszám 210 volt, a legjobb kiállított trófeát 196 pontra értékelték.

A Nemzeti Kaszinóban rendezett 1882-es második kiállításon 17 szarvasagancsot érdemesítették megemlézésre, közülük kettőt a király küldött be, tizenhárom grófok, kettőt bárók és egyet egy ismeretlen tulajdonosú uradalom. A hat legmagasabb pontszámot elért őzágancs beküldői kivé-

tel nélkül grófok voltak. Említsük még meg, hogy a szakértő bizottság is grófból: Nádasdy Ferencből, Festetics Taszilóbból és Esterházy Móricból állt. A bemutató a látogatókat tekintve sem dicsekedhetett demokratikus jelleggel, mert a Vadász és Versenyújság róluk csak azt említi meg, hogy a királyon kívül megtekintette „az egész magyar, ausztriai és cseh főnemesség, sőt Németországból is több főúr”.

Az agancskiállítást a következő években is megismételték. A feltétel az volt, hogy mindig csak a rendezés évében szerzett trófeákat lehet beküldeni. Később a szarvas- és őzágancsokon kívül a bemutatókon egy-két dámvad lapátot és zerge-kamrát is láthattak az érdeklődők.

Múlt századi állatvédő

Ismert jellegzetessége volt Pestnek a lajtoskocsi, amiről a Duna-vízét árulták a múlt században. De számárháton szállított puttonyokból is lehetett kapni „Tónauvasser”-t — ahogyan a svábok kínálták árujukat. A Hetilap 1846. május 1-i száma felhívórodott cikket közöl egy ilyen árusról, aki „egyetlen, iszonyúan elcsigázott számárra 8 putton vizet is felrak, minden megállásnál csaknem térdre roskasztja e teher az erőtlén, különben is emelgetős állatot, melynek oly túros a háta, szügye, hogy az eleven hús szederjessége émelyíti már a rátekintőt; az iszonyú ütlegelés elhallatszik a második utcába is, nyomai pedig az állat bőrén abban látszanak meg, hogy gerincén már szál szőr sincsen, mind elverte a dorongozás”.

Az állatvédő cikkíró azt javasolja, hogy egy számárra legfeljebb 4 puttonyt engedjenek rakni; aki többet tesz rá, fizessen bírságot.

Szarvasvadászat a Sugár úton

A Pest környéki nádasok, kiserdők még a múlt század közepén is alkalmas területet biztosítottak a róka, nyúl és egyéb állatok vadászatára. Néha nagyobb vad is terítékre került. Ez történt 1876. december 5-én. Hajnalban Nagymihálypusztán, a mai Rákosszentmihályon nagy vadásztársaság gyűlt össze. A kopóknak sikerült egy szarvast felhajtani. A megrémült állat a főváros felé rohant, útja Zuglón és a Városligeten keresztül a Király (Majakovszkij) utcán, majd a Gyár utcán (ez a része ma Liszt Ferenc tér) a Sugár útra (Népköztársaság útja) vezetett. Nyomon követték a lovas vadászok és a csaholó falka.

A ritka látványra a kora délelőtti órákban óriási tömeg tódult az utcára és drukolt az üldözött állatnak. A szarvas azonban a számára szokatlan, kövezett utcákon már nem tudott olyan gyorsan futni. A MÁV épülete előtt utolérték a kutyák és két jól irányzott lövés véget vetett életének.

В НОМЕРЕ

Вручение золотых медалей этого года за выдающиеся заслуги в искусстве (Pro Arte) и общественной работы (Pro Urbe) проявленные в интересах развития города Будапешта. (Габриэлла Сабо и Дьёрдь Чапо) стр. 4—6.

Город Эгер. Серия статей об урбанизации провинциальных городов. (Эрвин Тамаш) стр. 8—11.

Метростроевцы. Современная технология в строительстве новых линий метрополитена. (Аттила Бекеш) стр. 12—14.

Проспект Ваца. Об одной из главных магистралей промышленного района Будапешта. (Миклош Вертеши) стр. 15—19.

Рассказы Эндре Ади. стр. 20—21.

Тибор Дери: Тысяча обликов. Будапешт в произведениях известного венгерского писателя. (Балаж Варга) стр. 22—23.

Коллекция оружия Народного Музея (др. Ференц Темешвари) стр. 24—27.

Канделябр памятник промышленного искусства? (Ласло Визи) стр. 28—29.

О планируемой под открытым небом выставке коммунального освещения в Варошлигите. (Дюла Деметр) стр. 30.

Каким будет горный район столицы? Об архитектурных вариантах застройки окрестностей Будапешта. (Дьёрдь Контра Кёсеги) стр. 31—33.

Воспоминания. Очерк представленный на конкурс «Так мы жили и работали до Освобождения». (Иштванне Хренк) стр. 34—36.

Аптека Криштофа. История одной старинной будапештской аптеки. (др. Конрадине-Магда Галош) стр. 37—39.

CONTENTS

This year's Pro Arte and Pro Urbe gold medals have been awarded, as usual, to persons carrying out outstanding artistic activities and voluntary work for the benefit of Budapest. (articles by Gabriella Szabó and György Csapó) pp. 4—6.

In our series on provincial towns, becoming urbanized, we present Eger. (by Ervin Tamás) pp. 8—11.

Builders of the underground railway network. Modernized technology is being applied at building of the new line. (by Attila Békés) pp. 12—14.

Váci Street: one of the main roads of an industrial district in Budapest. (by Miklós Vértessy) pp. 15—19

Short Stories of Endre Ady. pp. 20—21.

Tibor Déry: In thousand forms. Budapest, as it appears in the works of the well-known Hungarian writer. (by Balázs Varga) pp. 22—23.

The arms collection of the Hungarian National Museum. (by Dr. Ferenc Temesváry) pp. 24—27.

Why candelabrum belongs to industrial relics? (by László Vizi) pp. 28—29.

An open air exhibition of street lamps is being planned in the Budapest Városliget. (by Gyula Demeter) pp. 30.

The future of the Budapest mountain region and plans for construction works there. (by György Köszegi Kontra) pp. 31—33.

Remembrance. One of the essays sent in for the competition entitled "So we lived and worked before the Liberation." (by Mrs. Hrenk) pp. 34—36.

Christopher's pharmacy. The story of an old pharmacy in Budapest. (by Mrs. Konrády, Dr. Magda Gálos) pp. 37—39.